

גיל הפרישה לנשים חייב לעלות ויש גם תוכנית מגירה, אך לפוליטיקאים אין אומץ לקבל החלטה
טלי חרותי-סובר 12

צמצום הפערים צריך להתחיל בגיל צעיר: תוכנית המגירה להעלאת גיל הפרישה

ישראל ופולין הן המדינות היחידות ב-OECD שיש בהן פער של חמש שנים בין גיל הפרישה של נשים וגברים, והן עדיין לא התחייבו להקטין מומחים ממליצים על דרכים שונות לפתרון הבעיה – אבל גם מודים כי הפוליטיקאים בישראל מתקשים לקבל החלטות לא פופולריות

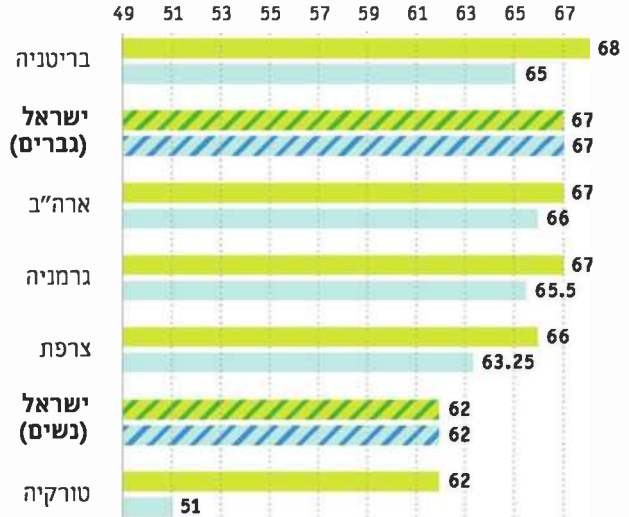
טלי חרותי-סובר

ישראל דורכת במקום

גיל הפרישה במדינות נבחרות, בשנים

עבור אנשים שנכנסו לשוק העבודה ב-2018

עבור אנשים שפרשו ב-2018

אחת ההמלצות היא לעודד גברים לקחת חופשת לידה צילום: לימור אדרי

אף שכל המומחים מצהירים כי גיל הפרישה בישראל, וליתר דיוק הגיל שממנו אפשר לקבל קצבת זקנה, הוא נמוך מדי, בייחוד לנשים – הניסיונות להעלות אותו נחלו עד כה כישלון אחר כישלון. בכנס מומחים שערך בשבוע שעבר המרכז לפי נסיה, ביטוח ופסיכולוגיה כלכלית באוניברסיטת בן גוריון, הוזכרו עוד כמה סיבות לכך, פרט לרעיון של המערכת הפוליטית מעיסוק בנושא.

יעל מבורך מכירה היטב את הנושא מימיה כסגנית אגף התקציבים במשרד האוצר, ומעבר דתה כרכזת הוועדה לענייני גיל הפרישה בראשות הממונה על התקציבים לשעבר, אמיר לוי, שהמלצותיה נמסרו לשר האוצר ב-2016. כיום, כמנכ"לית המשרד לשוויון חברתי, זווית הראייה של מבורך שונה מעט.

"לא התקדמנו בנושא, בין היתר מפני שהצענו אז חב"י לה מצומצמת מדי עבור הנשים שייפגעו מהתהליך", אמרה מבורך בכנס, שנערך בווידיאו ועדת לוי הציעה ב-2016 תוכנית בעלות של כמיליארד שקל בעשר שנים לתמיכה בנשים מבוגרות שעלולות להישאר ללא עבודה וללא זכאות לקצבת זקנה. בחודשים האחרונים עבדו במשרד לשוויון חברתי על תוכנית מורחבת לטובת נשים אלה, שמבורך מכנה "מתווה הוליסטי שיתמוך בהעלאת גיל הפרישה". התוכנית, היא מציינת, נעצרה בשל הבחירות.

לדברי מבורך, התוכנית של המשרד מציעה "חבילה רחבה יותר לנשים המבוגרות שנפגעות באופן ישיר מהעלאת גיל הפרישה". עוד כוללת התוכנית מענה לנשים צעירות, לשם צמצום הפערים הקיימים בשוק העבודה. מבורך מבהירה כי חשוב לטפל בפערי השכר כבר בגיל צעיר, מכיוון שאם נשים ישתכרו יותר בתחילת דרכן המקצועית, הפערים לרעתן בשנות הפנסיה יהיו קטנים יותר. לטובת צמצום פערים כאלה, מציעה מבורך לסכסד מעונות לילדים גם מתחת לגיל 3, ולעודד גברים לממש את זכותם ליטול חופשת לידה.

התוכנית שלה כוללת גם ביטול של מעמד "עקרות הבית" כפי שהוא מוגדר בחוק הביטוח הלאומי. כיום, נשים נשואות שלא עובדות אינן מבוטחות,

וזכאות לקצבת זקנה מופחתת, וגם היא ניתנת החל מגיל 70. מבורך הציעה להטיל על עקרות הבית לשלם דמי ביטוח, כדי שיהיו זכאות למלוא הזכויות בגיל זקנה.

הטיפול בנשים הנפגעות עשוי לכלול, למשל, תשלום דמי אבטל לחודשים שבהם היו יכולות להמשיך לעבוד. מבורך מזכירה גם את האפשרות לכטל את הריסינג'רד – קו השכר שממנו מתחיל לה להתכרסם קצבת הזקנה (כיום הוא גבוה מעט מ-6,000 שקל) של מי שנתרו בשוק העבודה. הקצבה לקשישים עובדים יורדת בהדרגה, עד שהיא מתאפסת בשכר של כ-12 אלף שקל בחודש – והרבר מהווה תמריץ שלילי לעבודה.

מבורך ממליצה להציע לנשים מגיל 50 הכשרות מקצועיות מסובסדות – ואחריהן מענק השמה חד-פעמי. הטבות אלה יוענקו גם לבנות 45-49 אם לא עבדו במשך שנה וחצי או יותר.

עוד ממליצה מבורך להרחיב את מס ההכנסה השלילי, לטובת נשים עובדות – ולהימנע מהגדלה של קצבת הבטחת ההכנסה, לפי לא לתמוך אי-עבודה. לפי הצעתה, הזכאות לרמי אבטלה לנשים מבוגרות תוארך בהדרגה, מ-250 ימי אבטלה (כעשרה חודשים קלנדריים) ל-342 יום. דמי האבטלה שישולמו בתקופה כזאת שקולים (בחישוב לפי שכר המינימום) לקצבת זקנה של שנתיים.

קרנית פלוג צילום: אמיל סלמן

יעל מבורך צילום: מוטי פילרוז

במשרד לשוויון חברתי מציעים לסבסד הכשרות מקצועיות לנשים מגיל 50. ההטבות יוענקו גם לבנות 45-49, אם נפלטו משוק העבודה לשנה וחצי או יותר

טורקיה ושוייץ צפוי להישמר פער בין גיל הפרישה של גברים ונשים, ורק בישראל ובפולין הפער הוא של חמש שנים. לדברי ריילי, בעוד מדינות רבות בארגון מעלות את גיל הפרישה, בישראל זה לא קורה. שיתוף העלאת גיל הפרישה משתנות בין המדינות. מדינות מסוימות, בהן דנמרק, שוודיה והולנד, יצרו קישור אוטומטי בין גיל הפרישה לבין תוחלת החיים. אחרות, כמו אירלנד ובריטניה, החליטו על העלאה הדרגתית, למשל של חודשיים בשנה, עד גיל 68. לדבריו, העלאת גיל הפרישה אינה צפויה להעלות את רמת האבטלה. לצד זאת, ריילי הוסיף כי כמה מדינות, ובהן פולין, צ'כיה ואסטוניה, נסוגות מתוכניות שינוי גיל

גיל הפרישה עולה – רק לא בישראל
נציג OECD, הכלכלן אנדרו ריילי, אמר בכנס כי סוגיית הפרישה לגמלאות מטרידה לא רק את ישראל. במדינות OECD חלה עלייה חדה בתוחלת החיים בעשוריים האחרונים – אך "גיל הפרישה הנורמלי" (הגיל שבו אדם יכול לפרוש ולקבל קצבת זקנה מלאה לאחר קריירה רגילה) דווקא ירד. ריילי הראה כי בעוד גיל הפרישה לגברים בישראל, 67, גבוה לעומת הממוצע ב-OECD (64.2), גיל הפרישה לנשים בישראל, 62, נמוך מהממוצע במדינות OECD, שהוא 63.5. גרוע מכך, בניגוד לישראל – רוב המדינות פועלות להשוואה בין גיל הפרישה של נשים וגברים. רק בהונגריה, פולין,

ולות הקשות שיש היום בישראל. ההיצמדות של המדינה להסדר האנכרוניסטי הזה היא גילנות קלאסית, שאין לה כל הצדקה כלכלית, חברתית או אחרת.

רשימת המשתתפים בכנס עוררה תרעומת, מפני שאף שהוא הוקדש בעיקר לגיל הפרישה לנשים, הדוברים כולם היו גברים, ושלוש הנשים שהשתתפו בכנס שובצו בו כמגיבות על דברי הדוברים הגברים. המחאות הניבו תוספת של דוברת אחת, בצד הבטחה שהכנס הבא יהיה מאוזן יותר.

פרופ' קרנית פלוג, לשעבר נגידת בנק ישראל, הזכירה כי כל הוועדות שהוקמו בנושא גיל הפרישה המליצו על העלאת הגיל לקבלת הקצבות, אך דבר לא קרה. "במציאות הישראלית, לקחת איוושה הטבה ממישהו זה לא פופולרי, ופוליטיקאים לא אוהבים אצלנו לקבל החלטות לא פופולריות", אמרה.

פלוג מתחה ביקורת על ההתנגדות שהביעו בעבר ארגוני נשים להעלאת גיל קבלת הקצבות. טענתה היתה כי ניתן יהיה להעלות את גיל הפרישה רק לאחר שיתוקנו עולות אחרות בשוק העבודה. לדבריה, ההתנגדות הזאת בוודאי שלא סיעה לנשים מחולשות. כדי לשפר את האיתנות של הביטוח הלאומי, מציעה פלוג להעלות את דמי הביטוח הלאומי. לדבריה, מסקר שנערך במכון הישראלי לדמוקרטיה עולה כי זוהי העלאת המס היחידה שהציבור אינו מתנגד לה.

הפרישה עוד לפני שהן יוצאות לפועל. הרגליים הקרות נובעות בעיקר מלחצים המופעלים על מקבלי ההחלטות, כפי שקרה גם בישראל בעשור האחרון.

"פיטורים בגיל 67 – גילנות קלאסית"

פרופ' איתן ששינסקי הזכיר בכנס את רעיון גיל הפרישה הדיפרנציאלי, על פי מקצועות או הכנסות. ששינסקי מתנגד לשיטות האלה, שלדבריו היו נהוגות בעולם הקומוניסטי. לא כדאי, הוא אמר, להיקלע לדיון בשאלה מהו מקצוע שחכם שאפשר פרישה מוקדמת, או מהי ההכנסה הנכונה לפרישה.

בעקבות מחקר שערך עם חלי זקן, ששינסקי מציע להעלות את גיל הפרישה בשלושה או ארבעה חודשים בשנה, ורק אחרי כמה שנים להצמידו לתוחלת החיים. המודל הזה ניב עלייה מהירה מעט יותר בגיל הפרישה ביחס למודל שהציעו פרופ' דניאל גוטליב ופרופ' אביעד טוריסיני, הקובע העלאה אוטומטית על פי העלייה בתוחלת החיים. לדברי ששינסקי, כדאי לשקול בייטול מוחלט של הדיסריגורד. הגרונטולוג פרופ' איטי רודו, טען בכנס כי יש לרכז את המאמצים רווקאבטיול גיל הפרישה בישראל. "ישראל היא אחת המדינות האחרונות שבהן מתאפשר למעסיקים לסיים את העבודה רק בגיל גיל העובד", אמר. "מציאות חוקית שבה ניתן לפטר ולהשפיל אדם על רקע גילו היא אחת העי-